



รายงานวิจัยเรื่อง

บทบาทของผู้ปกครองต่อการอบรมผู้เตรียมตัวเป็น
บาทหลวงคาทอลิก
ในสามมณฑลชายเล็กของคริสตศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย

Parent's Roles on Catholic Priestly Formation for
Minor Seminary of Catholic Church in Thailand

โดย

บาทหลวงวุฒิชัย อ่องนาวา

พีรพัฒน์ ฤทธิรัตน์

ทิพนงศ์ รัชนีลัดดาจิต

ศูนย์วิจัยค้นคว้าศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาลัยสงธรรม
ปีการศึกษา 2552



รายงานการวิจัย

บทบาทของผู้ปกครองต่อการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงคาทอลิก
ในสามเณรน้อยของคริสตศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย
(Parents' s Roles in Catholic Priestly Formation in Minor Seminary
of Catholic Church in Thailand)

โดย

บาทหลวงวุฒิชัย อ่องนาวา
พีรพัฒน์ ถวิลรัตน์
ทิพนงศ์ รัชนีถัดดาจิต

ศูนย์วิจัยค้ำคว้าศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาลัยแสงธรรม

ปีการศึกษา 2552

คำนำพู่วิจัย

งานวิจัยนี้ต้องการศึกษาบทบาทของผู้ปกครองต่อการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงในสามเนราลัยเล็กของคริสตศาสนาจักรคาทอลิกในประเทศไทย ผลจากการวิจัยนี้จะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวง ได้แก่ ผู้ให้การอบรม ผู้ปกครองและผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงมีความเข้าใจเดียวกันเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวง

ขอขอบพระคุณ บาทหลวงประวิช หอมวิไลย อธิการสามเนราลัยพระฤทัย ศรีราชา ที่กรุณาเป็นที่ปรึกษาและช่วยสนับสนุนการทำวิจัย

ขอบคุณคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์วิจัยค้ำคว้าศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาลัยแสงธรรม ที่ช่วยอำนวยความสะดวกและอนุมัติให้งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการประจำปี 2552 โครงการวิจัยโอกาสปีพระสงฆ์ (ค.ศ. 2009 – 2010)

คณะผู้วิจัย

28 มีนาคม 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ปกครองต่อการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงของคริสตศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ปกครองของผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงในสามเนรลัทธิเล็ก สังฆมณฑลจันทบุรี เชียงใหม่ และ อัครสังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง ที่อยู่ในสามเนรลัทธิประจำปีการศึกษา 2552 จำนวน 100 คน เก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ปกครองสามเนรอยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความเกี่ยวข้องกับสามเนรในฐานะเป็นบิดา สถานภาพสมรส คือ อยู่ด้วยกัน นับถือศาสนาคาทอลิก อยู่ในสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี
2. สามเนรเข้าบ้านเนรตั้งแต่ระดับ ม.1 ปัจจุบันกำลังศึกษาในระดับ ม.3 และอยู่บ้านเนรมาเป็นเวลา 3 ปี
3. บทบาททั่วไปของผู้ปกครองที่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การสังเกตและควบคุมพฤติกรรม ให้ดำเนินไปอย่างถูกต้องตามครรลองคลองธรรม รองลงมาคือ เรื่องการให้ความรักความอบอุ่น และส่งเสริมให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ส่วนบทบาทที่ผู้ปกครองไม่ได้ปฏิบัติ ได้แก่ การดูแลยามเจ็บไข้ได้ป่วย รองลงมาคือ เรื่องการดูแลหาอาหาร เครื่องนุ่งห่ม
4. บทบาทด้านศาสนา / ระเบียบบ้านอบรมที่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมให้เข้าร่วมพิธีกรรมของศาสนาและคอยตักเตือนเมื่อออกนอกกลุ่มนอกรทาง ส่วนบทบาทที่ผู้ปกครองไม่ได้ปฏิบัติ ได้แก่ การปลูกฝังให้เลื่อมใสในศาสนาประจำชาติ
5. บทบาทด้านการศึกษาที่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ ส่งให้ได้เล่าเรียนศึกษาตามการศึกษาภาคบังคับ รองลงมาคือส่งเสริมให้ใช้ความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนบทบาทที่ผู้ปกครองไม่ได้ปฏิบัติ ได้แก่ สนับสนุนให้ศึกษาในวิชาชีพที่ชอบเพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในอนาคต
6. บทบาทด้านสังคมที่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ สอนให้มีมารยาทในสังคม รองลงมาคือให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นที่ยอมรับของสังคม ส่วนบทบาทที่ผู้ปกครองไม่ได้ปฏิบัติ ได้แก่ อบรมสั่งสอนเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมได้

7. บทบาทด้านการกล่อมเกลาจิตใจ (อารมณ์) ที่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ สร้างความภูมิใจกับสถานภาพของตนเองกับครอบครัวและการให้กำลังใจเพื่อให้สามารถต่อสู้และมีกำลังใจในการดำรงชีวิตในสังคมได้ ส่วนบทบาทที่ผู้ปกครองไม่ได้ปฏิบัติ ได้แก่ มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นและปลูกฝังให้สามารถควบคุมตนเองได้

- คำสำคัญ :
- 1) บทบาทผู้ปกครอง
 - 2) การอบรม
 - 3) บทบาทหลง
 - 4) สามเณรน้อย
 - 5) คริสต์ศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย



ABSTRACT

This research objective was to study the parent's roles on priestly formation of Catholic Church in Thailand. The informants were 100 parents of seminarians in school year of 2009 for minor seminaries of Chantaburi Diocese, Chiangmai Diocese and Thare-Nongseng Archdiocese. The information collection tool was the questionnaire. The statistics for information analysis were the percentage, mean and standard deviation.

The research results were found that

1. The seminarian's parents are 41-50 years old. Their educational levels are less than bachelor's degree. They have related to the seminarian as his fathers. Their marriage statuses are complete. They are Catholic in Chantaburi Diocese.

2. The seminarians entered to the seminaries since 1st Mathayom (7th Grade), now they are in 3rd Mathayom (9th Grade) and they have lived in seminaries for 3 years.

3. Most of general roles practiced are the noticing and controlling the behaviors along path of justice, giving the love and warmth and promoting to spend useful time respectively. The roles neglected are the medical care, nutrition and clothing.

4. Most of religious/discipline roles practiced are the promoting to intent religious rites and admonishing against immoral behaviors respectively. The role neglected is the fostering of adherence in the national religion.

5. Most of educational roles practiced are the supporting to achieve the compulsory education and promoting the knowledge application for daily life respectively. The role neglected is promoting the preferred education for profession in the future.

6. Most of social roles practiced are the instructing about the etiquettes, living and being acknowledged in society respectively. The role neglected is the training for reformation into society and surrounding.

7. Most of spiritual training (emotion) roles practiced are the building the pride on self and family status, encouraging to fight and alive in society respectively. The roles are neglected the making the tight relationship and fostering the self-control ability.

- KEYWORDS :** 1) Parent's Roles
2) Formation
3) Priest
4) Minor Seminary
5) Catholic Church in Thailand



สารบัญ

ที่	เรื่อง	หน้า
1	คำนำผู้วิจัย	ก
2	บทคัดย่อ	ข
3	สารบัญ	ฉ
4	สารบัญตาราง	ณ
5	บทที่ 1 บทนำ	
	1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	2
	2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
	3.ขอบเขตของการวิจัย	4
	4.ประโยชน์ของการวิจัย	5
	5.นิยามศัพท์	5
6	บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
	ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครอง	8
	1. ความหมาย ความสำคัญของครอบครัว	8
	2. จริยธรรมในการพัฒนาเด็ก	11
	3. ทศนคติของผู้ปกครองต่อจริยธรรม	13
	4. การพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรม	14
	5. ศาสนากับการดำเนินชีวิตของมนุษย์	18
	6. ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและเด็ก	22
	ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับบาทหลวงและการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงคาทอลิก	23
	1. ความเป็นมาและความหมาย	23
	2. บทบาท	26

สารบัญ (ต่อ)

ที่	เรื่อง	หน้า
	3. แนวทางการดำเนินชีวิต	28
	4. หลักการและมิติของการอบรมผู้เตรียมเป็นบาทหลวงคาทอลิก	30
	5. การอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงคาทอลิกในประเทศไทย	35
	ตอนที่ 3 การอบรมผู้เตรียมเป็นบาทหลวงคาทอลิกในสามเณราลัยเล็กของคริสต์ศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย	37
	1. ความเป็นมาของคริสต์ศาสนา (โรมันคาทอลิก) ในประเทศไทย	37
	2. แนวคิด และความเป็นมาของการจัดตั้งสามเณราลัยในประเทศไทย	40
	3. สามเณราลัยเล็ก (บ้านเณรเล็ก) ในประเทศไทย	42
	4. แนวการศึกษาอบรมของสามเณราลัยเล็กในปัจจุบัน	43
7	บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
	1. ประชากร	48
	2. กลุ่มตัวอย่าง	49
	3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	49
8	บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
	1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
	ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม	56
	ตอนที่ 2 ข้อมูลของผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวง	59
	ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาททั่วไปของผู้ปกครอง	62
	ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านศาสนา / ระเบียบบ้านอบรม	63

สารบัญ (ต่อ)

ที่	เรื่อง	หน้า
	ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการศึกษา	64
	ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านสังคม	64
	ตอนที่ 7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการกล่อมเกล่า จิตใจ (อารมณ์)	65
9	บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	
	วัตถุประสงค์การวิจัย	68
	สรุปผลการวิจัย	69
	ข้อเสนอแนะในการวิจัย	70
10	บรรณานุกรม	71
11	ภาคผนวก	
	ภาคผนวก - เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	73 74
12	ประวัติผู้วิจัย	80

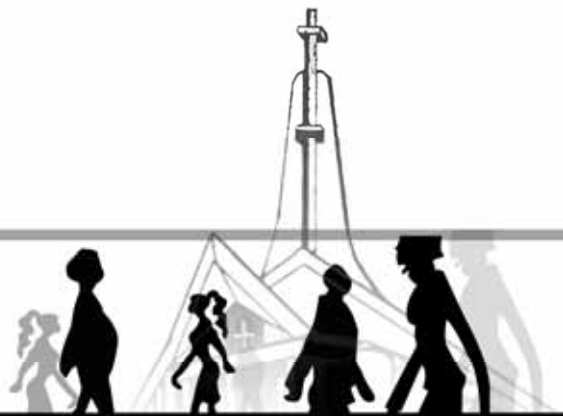
สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	จำนวนและร้อยละข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุ	56
4.2	จำนวนและร้อยละข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านวุฒิการศึกษา	57
4.3	จำนวนและร้อยละข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านความเกี่ยวข้องกับสามเณร ในฐานะเป็น..	57
4.4	จำนวนและร้อยละข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านสถานภาพสมรส	58
4.5	จำนวนและร้อยละข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามด้านศาสนา	58
4.6	จำนวนและร้อยละข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามด้านสังกัดสังฆมณฑล	59
4.7	จำนวนและร้อยละข้อมูลของผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงด้านสามเณรมีความ เกี่ยวข้องกับท่านในฐานะเป็น..	59
4.8	จำนวนและร้อยละข้อมูลของผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงด้านสามเณรเข้าบ้าน เณรตั้งแต่ระดับ..	60
4.9	จำนวนและร้อยละข้อมูลของผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงด้านปัจจุบันกำลังศึกษา ใน ระดับ..	60
4.10	จำนวนและร้อยละข้อมูลของผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงด้านปัจจุบันอยู่บ้านเณร เป็นเวลา..	61
4.11	จำนวนและร้อยละความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาททั่วไปของผู้ปกครอง	62
4.12	จำนวนและร้อยละความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านศาสนา / ระเบียบบ้าน อบรม	63
4.13	จำนวนและร้อยละความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการศึกษา	64
4.14	จำนวนและร้อยละความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านสังคม	65
4.15	จำนวนและร้อยละความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการกล่อมเกลাজิตใจ (อารมณ์)	65

บทที่ 1

บทนำ

SAENGTHAM COLLEGE





ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครอบครัวเป็นหน่วยสังคมที่เล็กที่สุด แต่สำคัญที่สุด เนื่องจากครอบครัวมีบทบาทในการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดคุณค่า วัฒนธรรมให้แก่สมาชิกในครอบครัว ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างเพียงพอ เหมาะสมตามวัย ผู้เลี้ยงดูให้ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ ความปลอดภัยและเสริมสร้างสุขนิสัย เด็กก็จะเจริญเติบโตตามวัย มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ มีความมั่นใจ อารมณ์ดี แทบจะกล่าวได้ว่าผู้ใหญ่ในปัจจุบันเป็นเช่นไรล้วนเป็นผลจากการเลี้ยงดูอบรม สั่งสอนในวัยเด็กทั้งสิ้น ครอบครัวจึงเป็นเป้าหมายหล่อมที่สำคัญที่สุดของทุกคน

การอบรมที่สืบเนื่องจากครอบครัว คือ โรงเรียนหรือสถาบันการอบรมศึกษา นับได้ว่าเป็นบ้านหลังที่สองของเด็กๆ เมื่อเด็กเติบโตขึ้นนอกจากการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวจำเป็นต้องได้รับการอบรมศึกษาที่เหมาะสมกับสถานภาพและวิถีการดำเนินชีวิตในสังคม

ศาสนา ในฐานะเป็นสถาบันสำคัญอย่างหนึ่งของสังคม ย่อมมีระบบการศึกษาอบรม เพื่อเตรียมบุคลากรให้มีความพร้อมต่อการปฏิบัติหน้าที่เผยแผ่หลักธรรมคำสอนในศาสนา จึงต้องมีระบบการศึกษาอบรม ภายใต้ประสบการณ์ของแต่ละศาสนาที่เหมือนและต่างกันไป

คริสต์ศาสนจักรคาทอลิกให้ความสำคัญต่อการศึกษาอบรมเพื่อเตรียมบุคลากรสู่การเป็นศาสนบริกรอย่างต่อเนื่อง มีการจัดระบบและสถาบันการศึกษาอบรมสู่การเป็นศาสนบริกรอย่างจริงจัง มีทั้งแนวทางที่เป็นสากล ภายใต้หน่วยงานที่รับผิดชอบ และแนวทางการประยุกต์ให้เข้ากับชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะการศึกษาอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวง ซึ่งถือเป็นศาสนบริกรสำคัญในคริสต์ศาสนจักรคาทอลิก ในภารกิจการปกครองดูแลชุมชน การประกอบพิธีกรรมและการประกาศเผยแผ่คำสอน (ไชโย กิจสกุล, 2549: 12-13 อ้างในวุฒิชัย อ่องนาวา, 2552)

การศึกษาอบรมผู้เตรียมเป็นบาทหลวงของคริสตศาสนจักรคาทอลิก มีการจัดสถานที่ เฉพาะที่เรียกว่า “สามเณรลัย” (Seminary) สถานที่ เนื้อหา วิธีการและผู้ให้การอบรม ต้องมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์แห่งยุคสมัย (เกรียงศักดิ์ โกวิทวานิช อ้างถึง ในชาวฤทธิ์ สาขา, 2550: 3) การอบรมผู้เตรียมเป็นบาทหลวงคาทอลิกในประเทศไทยมี สามระดับ ได้แก่ สามเณรลัยเล็ก สามเณรลัยกลางและ สามเณรลัยใหญ่

สามเณรลัยเล็ก หมายถึง การศึกษาอบรมตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 รวมทั้งการอบรมพิเศษ 1 – 2 ปีก่อนเข้าสามเณรลัยกลาง โดยมีจุดประสงค์เพื่อรับ การฝึกอบรมบ่มนิสัยให้เป็นผู้ที่มีศรัทธาในพระเจ้าตามวุฒิภาวะของเขา พร้อมทั้งคุณธรรมต่างๆ อบรมให้เขามีระเบียบวินัย มีจิตใจเอื้ออาทร เป็นผู้ที่สามารถดำเนินชีวิตร่วมกับคนอื่นในสังคมได้ อย่างมีความสุข สามเณรลัยกลาง คือ การศึกษาอบรมที่ต่อเนื่องจากสามเณรลัยเล็ก โดยใช้ 1 ปี เพื่อการพัฒนาความเชื่อศรัทธา การมีประสบการณ์ชีวิตในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการใช้เวลา เพื่อไตร่ตรองพิจารณาชีวิตตนเองว่าเหมาะสมกับการตอบรับจากพระเจ้าสู่การเป็นบาทหลวง หรือไม่ (ไชโย กิจสกุล, 2549: 13 อ้างในวุฒิชัย อ่องนาวา, 2552) และสามเณรลัยใหญ่เป็นสถาบัน การศึกษาอบรมขั้นสุดท้าย ใช้เวลาอย่างน้อย 8 ปี เพื่อพัฒนาชีวิตด้านวุฒิภาวะชีวิตภายในสติปัญญา และงานอภิบาล เพื่อความพร้อมสู่การเป็นบาทหลวงต่อไป

ดังนั้น การศึกษาอบรมสู่การเป็นบาทหลวงของคริสตศาสนจักรคาทอลิกไทย จึงมีลักษณะ เป็นกระบวนการที่สัมพันธ์และต่อเนื่อง จากครอบครัว สู่สามเณรลัยระดับต่างๆ สอดคล้อง สภาสังคายนาวาติกันครั้งที่ 2 ในเอกสาร Optatum totius (1965: 3) ให้แนวทางว่าต้องจัดการ อบรมอย่างเหมาะสมกับอายุ อุปนิสัยและขั้นพัฒนาตรงกับหลักจิตวิทยาอันดีและถูกต้อง โดยมีผู้ ให้การอบรมคอยแนะนำ และบิคา มารดาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และอย่าละเลยให้ผู้รับการ อบรมมีโอกาสได้ประสบการณ์ในชีวิตมนุษย์ตามสมควร และให้เขามีความสัมพันธ์กับครอบครัว ตามปกติ ดังนั้น สารระสำคัญของการศึกษาอบรมผู้เตรียมเป็นบาทหลวง คือ การจัดการศึกษาอบรม เพื่อให้ผู้รับการอบรมมีความพร้อมในการเป็นศาสนบริกรของคริสตศาสนจักร ภายใต้การดูแล รับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับผู้นำคริสตศาสนจักร ผู้ให้การอบรม ผู้รับการอบรม และบิคา มารดา บุคคลในครอบครัว ซึ่งมีอิทธิพลสำคัญต่อการศึกษาอบรมดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการรับการอบรมสู่การเป็นบาทหลวง เป็นการศึกษาอบรมแบบ พิเศษ จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาและทำความเข้าใจบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบทบาทของ ผู้ปกครองของผู้รับการอบรม โดยเฉพาะการศึกษาอบรมในระดับสามเณรลัยเล็ก ที่ผู้ให้การอบรม ผู้รับการอบรมและผู้ปกครองต่างมีบทบาทร่วมกันในการศึกษาอบรมอันเป็นพื้นฐานสำคัญ

ต่อการศึกษอบรมในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ซึ่งมีความจำเป็นต้องมีการศึกษาและทำความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน

งานวิจัยนี้ต้องการศึกษาบทบาทของผู้ปกครองต่อการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงในสามเนราลัยเล็กของคริสต์ศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย ผลจากการวิจัยนี้จะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวง ได้แก่ ผู้ให้การอบรม ผู้ปกครองและผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงมีความเข้าใจเดียวกันเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ปกครองต่อการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงของคริสต์ศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทยจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อศึกษาความรู้และความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทต่อการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวง
3. เพื่อนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมต่อยุคสมัยและบริบททางสังคมไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ อธิการบ้านอบรม ผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวง และผู้ปกครองในสามเนราลัยเล็ก สังฆมณฑลจันทบุรี เชียงใหม่และอัครสังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง
2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 บทบาทของผู้ปกครอง
 - 2.2 แนวทางการอบรมเลี้ยงดูบุตร
 - 2.3 คู่มือและระเบียบปฏิบัติประจำสามเนราลัยเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบพรรณนา (Descriptive) โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1. ค้นคว้าจากเอกสาร บทความและข้อกำหนดของพระศาสนจักรรวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงและบทบาทของครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูบุตร
2. นำข้อมูลที่ศึกษามาสร้างเป็นประเด็นสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ วิธีปฏิบัติต่อการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงของคริสต์ศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย
3. เก็บข้อมูลจากผู้ปกครอง ผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงและผู้ให้การอบรม เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปและอภิปรายผล
4. รายงานผลการวิจัยและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกัน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยนี้

1. ได้ทราบบทบาทของผู้ปกครองอันจะนำไปสู่แนวทางในการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงของคริสตศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย
2. ผู้ปกครองมีความรู้และเข้าใจบทบาทของตนต่อการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงของคริสตศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย
3. สามเณรลัย ผู้ปกครองและผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงได้ทราบแนวทางที่ถูกต้องในการปฏิบัติต่อผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงของคริสตศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย
4. สามเณรลัยได้ทราบแนวทางสำหรับสร้างข้อกำหนดความสัมพันธ์ของผู้ปกครองและผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวง

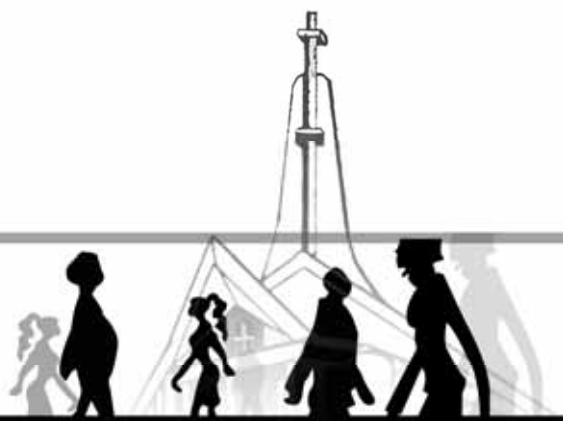
นิยามศัพท์

- ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา ของผู้รับการอบรมเป็นบาทหลวงประจำสังฆมณฑล
- สามเณรลัยเล็ก * หมายถึง สถาบันอบรมขั้นแรกของผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงของคริสตศาสนจักร สังกัดสังฆมณฑล
- สามเณรเล็ก หมายถึง ผู้รับการอบรมในสามเณรลัยเล็กสำหรับการเป็นบาทหลวงประจำสังฆมณฑล
- สังฆมณฑล หมายถึง เขตปกครองของคริสตศาสนจักรคาทอลิก ซึ่งมีมุขนายกเป็นประมุขและบริหารปกครองร่วมกับคณะบาทหลวง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

SAENGTHAM COLLEGE





งานวิจัยเรื่องบทบาทของผู้ปกครองต่อการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงคาทอลิกใน
สามเณรน้อยของคริสตศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
แบ่งออกตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครอง

- 1) ความหมายความสำคัญของครอบครัว
- 2) จริยธรรมในการพัฒนาเด็ก
- 3) ทัศนคติของผู้ปกครองต่อจริยธรรม
- 4) การพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรม
- 5) ศาสนากับการดำเนินชีวิตของมนุษย์
- 6) ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและเด็ก

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับบาทหลวงและการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงคาทอลิก

- 1) ความเป็นมาและความหมาย
- 2) บทบาท
- 3) แนวทางการดำเนินชีวิต
- 4) หลักการและมิติของการอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงคาทอลิก
- 5) การอบรมผู้เตรียมตัวเป็นบาทหลวงคาทอลิกในประเทศไทย

ตอนที่ 3 การอบรมผู้เตรียมเป็นบาทหลวงคาทอลิกในสามเนรลัยเล็กของคริสต์ศาสนจักรคาทอลิกในประเทศไทย

- 1) ความเป็นมาของคริสต์ศาสนา (โรมันคาทอลิก) ในประเทศไทย
- 2) แนวคิด และความเป็นมาของการจัดตั้งสามเนรลัยในประเทศไทย
- 3) สามเนรลัยเล็ก (บ้านเนรเล็ก) ในประเทศไทย
- 4) แนวการศึกษาอบรมของสามเนรลัยเล็กในปัจจุบัน

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครอง

1. ความหมาย ความสำคัญของครอบครัว

ราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้นิยามว่าครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่ประกอบด้วยสามีภรรยาและหมายรวมถึงลูกด้วย

ภิญโญ ทองดี (ไม่ระบุปี) เสนอว่า ครอบครัว หมายถึงกลุ่มคนตั้งแต่สองคนที่มาแต่งงานกัน หรือมีความสัมพันธ์ฉันท์สามี-ภรรยา อาศัยอยู่ร่วมกันในสถานที่เดียวกัน อาจจะมีหรือไม่มีลูกสืบสายโลหิตหรืออาจจะเลี้ยงดูผู้อื่นโดยการรับมาอุปการะ อีกทั้งยังอาจมีญาติพี่น้องหรือผู้อื่นมาอาศัยอยู่ด้วยในสถานที่เดียวกัน

ภัทริน ภัทธกำพล (2551) เสนอว่า ครอบครัว คือ กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันร่วมกันรวมทั้งทางสังคมและทางเศรษฐกิจ และมีความผูกพันกันทั้งทางกฎหมายและทางสายเลือด ซึ่งครอบครัวมีความสำคัญต่อเด็กเป็นอย่างมาก เพราะครอบครัวเป็นสังคมแห่งแรกและเป็นรากฐานที่สำคัญในการหล่อหลอมพฤติกรรมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับเด็ก ไม่เพียงแต่ให้ชีวิตความเป็นอยู่ การศึกษาเพียงเท่านั้น แต่ครอบครัวยังต้องให้ความรัก ความอบอุ่น ค่านิยม เจตคติ จริยธรรมคุณธรรม เพื่อทำให้เด็กเป็นคนดีมีคุณภาพทั้งศักยภาพภายนอกและจิตใจให้ครบถ้วนสมบูรณ์ต่อไป

นอกจากนั้น เพิ่มศักดิ์ เสรีรักษ์ (2551: 22 – 24) ได้วิเคราะห์ความหมายและความสำคัญของครอบครัวว่า ครอบครัว เป็นหมู่คณะของพ่อแม่และลูกๆ ความต้องการและความโน้มเอียงของลูกๆ ความรักและความสัมพันธ์ของพ่อแม่ ความผูกพันทางสายโลหิตและทางจิตใจ ก็เป็นสิ่งที่บอกชัดเจนแล้วจุดประสงค์และงานของครอบครัว คือ การเลี้ยงดูลูกๆ ให้เอาใจใส่ต่อความต้องการของสมาชิกทุกคน ครอบครัวมีหน้าที่พื้นฐานที่สำคัญสามประการ ได้แก่

1) หน่วยร่วมทางเศรษฐกิจ

ครอบครัวจัดหาอาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า ยารักษาโรค และสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิตสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่มีความสามารถในการทำงานได้ ก็มีหน้าที่ช่วยเหลือในงานนี้

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจครอบครัวขึ้นอยู่กับรายได้ และค่าครองชีพ รวมทั้งการใช้จ่ายใช้สอยที่รู้จัก รับผิดชอบ หน้าที่จะแต่งงาน จำเป็นต้องเรียนรู้การทำตัวเป็นแม่บ้านที่ดี เช่นเดียวกับฝ่ายชาย ที่จะรับผิดชอบในการทำงานเลี้ยงครอบครัว ไม่เสียเงินเสียทองในการเล่นพนัน ดื่มจนเมามา หรือทางอบายมุขต่างๆ สภาพเศรษฐกิจชักหน้าไม่ถึงหลัง เพราะใช้จ่ายอย่างไม่รู้จักคิด ไม่รู้จัก รับผิดชอบ ไม่ว่าจะจากฝ่ายสามีหรือภรรยา มีชื่อว่า “ความยากจนขั้นที่สอง”

2) หน่วยร่วมทางการศึกษาอบรม

การพัฒนาทางปัญญา และศีลธรรม ขึ้นอยู่กับการศึกษาที่เด็กได้รับภายในครอบครัว ในระยะแรกเด็กก็ได้รับความรู้ ความเข้าใจรอบๆ ตัวเขา และนี่แหละ เขาจะได้รับการสอนให้รู้ ถึงความรักกันและกันโดยไม่เห็นแก่ตัว หรือในทางตรงข้ามคุณธรรมที่สำคัญสองประการ คือ ความรักและความยุติธรรม เด็กก็จะเริ่มเรียนรู้จากครอบครัวถัดมาก็คือ ความนบถ การมีระเบียบวินัยที่ถูกต้อง เขาจะต้องเรียนรู้ทั้งเชื่อฟังและสั่ง ในครอบครัวก่อน เขาจึงสามารถมี อำนาจในสังคมที่เหมาะสมกับศักดิ์ศรีและสิทธิของชีวิตมนุษย์ ชีวิตครอบครัวก็ปูพื้นฐาน คุณธรรมอื่นๆ ด้วย เช่น ความพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักเห็นอกเห็นใจไม่เอาัดเอาเปรียบ ความจริงใจ และความขยันหมั่นเพียร การวางรากฐานชีวิตคน ขึ้นอยู่กับชีวิตในระยะแรกๆ ก่อน จนกว่าสติปัญญาจะสามารถแยกแยะเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง เหตุผลก็คือว่า ช่วงระยะนี้ การประทับใจ ความรู้และทำที่ต่างๆ เด็กๆ ได้รับจากพ่อแม่ที่เอาใจใส่และรักเขา ฟังจำไว้ว่า การให้การศึกษอบรม มิใช่จำกัดอยู่เฉพาะพ่อแม่เท่านั้น แต่สมาชิกทุกคนในครอบครัวก็มีหน้าที่ ร่วมกันหมดเด็กๆ ที่มีพี่ชายน้องชาย พี่สาวน้องสาว ก็เรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกัน ที่จะรู้จักบังคับ ตัวเอง รู้จักทำตัวให้มีสิทธิ์เท่าเทียมกัน ช่วยเหลือกัน รู้จักรับใช้ รู้จักเสียสละ

3) หน่วยร่วมทางฝ่ายจิตใจ

ครอบครัวยังเป็นสถานที่สำคัญที่สุด เป็นบ้านทางจิตวิญญาณ สำหรับสมาชิก ชีวิตทุกด้านมีรากฐานจากความรัก ความวางใจ การให้เกียรติ การเคารพ มีการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น คุณค่าการแบ่งปันทั้งความสุขและความทุกข์ ความสำเร็จและการผิดหวัง ซึ่งจะ หาไม่ได้ในสังคมอื่น นอกจากในครอบครัว และสมาชิกในครอบครัวที่ใกล้ชิด

สอดคล้องกับ ภิญโญ ทองดี (ไม่ระบุปี) อธิบายความสำคัญของครอบครัว ดังนี้

1) ครอบครัวเป็นเป้าหมายทางบุคลิกภาพและคุณลักษณะของสมาชิก การมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างสมาชิกในครัวเรือนเดียวกัน มีการถ่ายโอนค่านิยม ความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ความเชื่อ ความศรัทธาและวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตจากสมาชิกคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง ตลอดจน มีการพักผ่อน นันทนาการ และการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน บรรยากาศ และวิธีการ อบรมเลี้ยงดู การอบรมสั่งสอน สิ่งแวดล้อมภายในครอบครัวไม่ว่าจะในทางบวกหรือในทางลบได้ค่อยๆ

หล่อหลอมพื้นฐานทางบุคลิกภาพและคุณลักษณะทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และจิตใจ ของสมาชิกในครอบครัวในรูปแบบต่างๆ มีผลต่อโดยตรงต่อการการแสดงบทบาททางสังคม ของสมาชิกในสถาบันอื่นต่อไป

2) ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานทางการศึกษาของสังคม ครอบครัวเป็นแหล่งถ่ายทอด องค์ความรู้ ฝึกฝนและอบรมให้สมาชิกได้เรียนรู้ระเบียบสังคมหรือการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ทั้งอย่างเป็นทางการ (Formal) และ ไม่เป็นทางการ (Informal)

3) ครอบครัวสร้างคุณภาพชีวิต คุณลักษณะต่างๆ ที่บ่งชี้ถึงลักษณะของชีวิตที่มีคุณภาพ ชำรงต้นนี้ ครอบครัวจะเป็นสถาบันที่จะเอื้ออำนวยให้เกิดขึ้นกับชีวิตของสมาชิกในครอบครัวได้

4) ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานในการพัฒนาสังคม สถาบันที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการ พัฒนาสังคมและชุมชน เช่นเดียวกับสถาบันทางสังคมอื่นๆ วัฏจักรของการเกิด การเติบโต เข้าสู่ วัยเรียน วัยทำงาน วัยแต่งงาน วัยเลี้ยงดูลูกของตนเอง วัยดูแลพ่อแม่เมื่อแก่ชราลง สอนและ ฝึกให้ทุกคนต้องมีบทบาทหน้าที่ในฐานะต่างๆในครอบครัว หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การเข้าไป มีบทบาท ภาระ หน้าที่และมีความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกของชุมชนหรือสังคมนั้นๆ

5) ครอบครัวเป็นหน่วยวางรากฐานการปกครองในระดับต่างๆ ครอบครัวทำหน้าที่ปฐมภูมิ ที่สำคัญที่สุดคือการทำให้นิยามเด็ก ให้การเลี้ยงดูผู้เยาว์ ให้การศึกษา สร้างคนให้รู้จักระเบียบสังคม ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้คนรุ่นหลังรับไว้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพสังคม ของชนกลุ่มนั้น เด็กที่เกิดและเจริญเติบโตมาจากครอบครัวแบบใด ย่อมได้รับการถ่ายทอด แนวความคิด เจตคติและพฤติกรรมต่าง ๆ ตีตมาจากรอบครัวเดิมไม่มากก็น้อย และนำไปใช้ปฏิบัติ ในสังคมที่เขาอยู่อาศัย

ทุกศาสนาให้ความสำคัญต่อครอบครัว และถือว่าครอบครัวเป็นพื้นฐานที่สำคัญของสังคม และพัฒนาการของมนุษยชาติ

คริสต์ศาสนาสอนว่าพระเจ้าทรงสถาปนาให้ครอบครัวเป็นสถาบันศักดิ์สิทธิ์ ดังปรากฏ ในพระคัมภีร์ หนังสือปฐมกาลว่า “พระเจ้าทรงสร้างมนุษย์ขึ้นมาให้คล้ายพระองค์ ทรงสร้างให้เป็นชายและหญิง” (ปฐมก 1: 27 – 28) “พระเจ้าตรัสว่าไม่ควรที่ชายผู้นี้จะอยู่คนเดียว เราจะสร้าง ผู้อุปถัมภ์ที่สมกับเขาขึ้นเพราะเหตุนี้ผู้ชายจึงจากบิดาของตนไปผูกพันอยู่กับภรรยา” (ปฐมก. 2:18-24) ผ่านทางครอบครัว สังคมค่อยๆ พัฒนาตัวเองขึ้น โดยมีครอบครัวเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ดังที่สภาสังคายนาวาติกันที่ 2 ในเอกสาร Gaudium et Spes (1965: 47) กล่าวไว้ว่า “การเป็นบุคคลดี ของแต่ละบุคคลของสังคมมนุษย์ และสังคมคริสตชน มีการเชื่อมโยงใกล้ชิดกับสภาพการณ์ที่ดี ของหมู่คณะนั้นที่เกิดขึ้นจากการแต่งงานและครอบครัว” ดังนั้น การรื้อฟื้นสภาพสังคม ก็จะต้อง

เริ่มต้นด้วยการรื้อฟื้นครอบครัว รัฐ และคริสต์ศาสนจักรจำเป็นต้องช่วยเหลือ ให้การป้องกัน เพื่อให้ครอบครัวดำเนินไปในแนวทางที่ถูกต้อง

จึงสรุปได้ว่าครอบครัว เป็นหมู่คณะขั้นพื้นฐาน ที่ชีวิตใหม่จะเริ่มพัฒนาการทางร่างกาย และจิตวิญญาณ ในวิถีทางที่ถูกต้องตามสถานภาพความเป็นมนุษย์ ครอบคลุมทั้งมิติชีวิตทาง ศาสนา ศิลธรรมและการดำเนินชีวิตร่วมกับคนอื่นในสังคม ก็จะเริ่มต้นจากชีวิตที่ได้รับจากพ่อแม่ (เพิ่มศักดิ์ เสรีรักษ์, 2551)

สอดคล้องกับ ภิญ โทงติ (ไม่ระบุปี) สรุปความว่า ครอบครัวเป็นสถาบัน (Institution) เป็นองค์กร (Organization) หรือ เป็นหน่วย (Unit) ทางสังคมที่เล็กที่สุด ครอบครัวก่อตั้งขึ้นด้วย สมาชิกชายและหญิงเพียงสองคน ได้ทำหน้าที่เป็นบิดา-มารดาเป็นพ่อแบบ-แม่แบบที่ถ่ายทอดและ ให้การศึกษาในขั้นแรกแก่สมาชิกใหม่ เป็นเบ้าหลอมทางบุคลิกภาพ เป็นแหล่งที่จะเสริมสร้างพลัง ภายและพลังใจให้แก่สมาชิกของครอบครัว ที่ออกไปแสดงบทบาทต่างๆทางสังคมในสถาบัน ที่เกี่ยวข้อง ครอบครัวเป็นสถาบันที่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้ ในทุกระดับ ทั้งด้านความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ที่มีพัฒนาการใน สังคมที่ร่วมกันถ่ายทอดรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม สมาชิกจะรับแบบแผนแห่งความประพฤติ ในการปฏิบัติต่อกันระหว่างสามีภรรยา บิดามารดากับบุตร และอาจนำไปผสมผสานกับวัฒนธรรม ภายนอกครอบครัวเกิดเป็นแบบแผนของความประพฤติใหม่ที่สมาชิกลำมาใช้เพื่อปฏิบัติต่อกันและ ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง มุ่งสู่สภาวะที่สมบูรณ์สอดคล้องกับความเป็นมนุษย์

2. จริยธรรมในการพัฒนาเด็ก

ราชบัณฑิตยสถาน (2542) นิยามว่า จริยธรรม หมายถึงธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ซึ่ง วัฒนา ปุญญฤทธิ์ (2009) ขยายความว่า จริยธรรม คือ หลักแห่งการประพฤติ ปฏิบัติที่ดี ที่เหมาะ ที่ควร หรือ หลักคำสอนที่ว่าด้วยแนวทางการประพฤติที่เป็นหลักการและเป็นที่ยอมรับนับถือ

นอกจากนั้น วัฒนา ปุญญฤทธิ์ (2009) ได้อธิบายความหมายจริยธรรมในเชิงปฏิบัติว่า หมายถึง แนวทางที่แสดงให้เห็นถึงวิธีการประพฤติ ปฏิบัติตนให้เป็นคนดี เพื่อประโยชน์สุขของ ตนเองและสังคม โดยการปฏิบัตินั้นจะทำในสิ่งที่สังคมยอมรับและเห็นว่าเป็นสิ่งดีงาม

จึงกล่าวได้ว่า จริยธรรมเป็นหลักการดำเนินชีวิตของบุคคล และมีความสัมพันธ์กับบุคคล กล่าวคือ บุคคลที่มีความประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง เหมาะสม สังคมยอมรับ ทำให้เกิดควมมีคุณค่า ต่อตนเองและสังคม เรียกว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คนที่มีจริยธรรม คือ บุคคลที่มีความรู้สึกลึกซึ้งชอบ ชั่วดี นั่นเอง

ในเรื่องจริยธรรมในการพัฒนาเด็ก อัมพล สุอำพัน (2007) อธิบายว่าควรเริ่มพัฒนาจริยธรรมเสียตั้งแต่เด็กรู้ความโดยสอนให้รู้จักกิริยามารยาทที่เหมาะสม มีความสุภาพเรียบร้อย ความเกรงใจ การไม่เอาัดเอาเปรียบ การรู้จักแบ่งปันสิ่งของให้กับพี่น้องและคนอื่นๆ นอกครอบครัว การมีอัธยาศัยไมตรี ความกรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การไม่รังแกคนอื่น ๆ รวมทั้งไม่รังแกสัตว์ที่เราเลี้ยงไว้ การหัดให้เด็กแสดงความเห็นอกเห็นใจเมื่อเห็นพี่หรือน้องร้องไห้หรือไม่สบายใจก็หัดให้รู้จักปลอบโยน อาจหัดให้หยิบบ้านสิ่งของที่ตนเองก็ชอบตนเองก็รักให้กับคนอื่นเพื่อให้คนอื่นลดความทุกข์และคลายความ โศกเศร้าเสียใจลง

การฝึกให้เด็กให้มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเองและต่อผู้อื่นก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะเด็กที่มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเองและคนในครอบครัวก็จะเป็นฐานให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย รวมทั้งการฝึกให้เด็กทำในสิ่งที่ถูกต้อง ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่นถือว่าเป็นการฝึกให้เด็กรับผิดชอบต่อตนเองเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม การฝึกให้เด็กมีจริยธรรมอันควรทั้งหมดนี้ปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือแบบฉบับ พ่อแม่ต้องเป็นผู้ที่แสดงให้เห็นความเป็นผู้มีจริยธรรมของตนให้เด็กได้ซึมซับแบบฉบับนั้นด้วยจึงจะทำให้จริยธรรมเข้าไปแบบสนิทซึมลึกเข้าไปในจิตใจของเด็ก

จึงกล่าวได้ว่า จริยธรรมในการพัฒนาเด็ก ควรเริ่มต้นในครอบครัว และค่อยๆ เป็นค่อยๆ ไปตามพัฒนาการของเด็ก สอดคล้องกับ วัฒนา ปุญญฤทธิ์ (2009) เสนอว่าการพัฒนาคนให้เป็นผู้มีจริยธรรมนั้น จะต้องใช้ระยะเวลา โดยเริ่มตั้งแต่วัยต้นของชีวิตหรือในวัยเด็ก ซึ่งมักเรียนรู้พฤติกรรมจริยธรรมจากการกำหนดของผู้ใหญ่ ดังนั้น ผู้ใหญ่จึงต้องเป็นผู้ไตร่ตรองพิจารณาสิ่งที่นำเสนอเด็ก โดยเลือกพฤติกรรมจริยธรรมที่สอดคล้องกับวัยที่เด็กสามารถเรียนรู้ได้ ทั้งนี้พฤติกรรมจริยธรรมดังกล่าวจะเป็นทั้งจริยธรรมที่นำไปสู่การสร้างประโยชน์สุขทั้งส่วนตัวของเด็กและประโยชน์สุขของสังคม เช่น การพึ่งพาตนเอง การรู้จักหน้าที่ของตน การยอมรับผลการกระทำ การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ข้อกำหนดที่ตกลงกัน การตัดสินใจต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ไม่ตัดสินใจข้างตนเอง หรือยึดความเป็นพวกพ้อง ความซื่อสัตย์ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา การไม่พูดเท็จ การไม่พูดจาให้ผู้อื่นเสียใจ หรือเสียหาย การไม่ทำร้ายผู้อื่นทั้งการกระทำ การคิด การพูด การกตัญญู รู้คุณ ฯลฯ ทั้งนี้การพิจารณาคัดเลือกจริยธรรมที่เหมาะสมกับเด็กอาจเป็นเรื่องยากเนื่องจากเป็นสิ่งที่เป็นามธรรม แต่มีแนวปฏิบัติง่าย ๆ ที่นำมาใช้คือ การนำแนวปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา ซึ่งเด็กเองได้พบเห็นและปฏิบัติอยู่แล้วในชีวิตประจำวัน มากำหนด รวมทั้ง การประพฤติปฏิบัติในสังคมที่แวดล้อมเด็ก เช่นการปฏิบัติตามศีลห้า การมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ เป็นต้น

สอดคล้องกับ โสภา ชปิลมันน์ (2008) ที่เสนอนักจิตวิทยาหลายท่านที่ได้พยายามสร้างทฤษฎีและวิธีการศึกษาโดย มุ่งเน้นในเรื่องที่ได้จากการศึกษาจะทำให้ทราบกระบวนการ

เรียนรู้ทางสังคมระหว่าง ครอบครัวกับเด็กการเปลี่ยนแปลงหรือการคงที่ ที่มีต่อการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดากับเด็กการเปลี่ยนแปลงหรือการคงที่ของความสัมพันธ์อันเนื่อง มาจากความพร้อม และการเจริญเติบโตของเด็กการเปลี่ยนแปลงหรือการคงที่ของความสัมพันธ์ อันเนื่องมาจาก ความพร้อมและการเจริญเติบโตของเด็กจะเน้นจุดที่จะเน้นถึงในที่นี้อยู่ที่ ความแตกต่างใน ระหว่างครอบครัวและสภาพแวดล้อมต่างๆ ไปทางสังคมวิธีที่แต่ละครอบครัว ปฏิบัติต่อเด็ก จะต่างกันไปในแต่ละครอบครัวพ่อแม่จึงเปรียบเสมือนเป้าหมายในอันที่จะหล่อหลอม ชีวิต ของลูกให้เป็นไปตามแบบที่วางไว้

ดังนั้น การพัฒนามนุษย์จำเป็นต้องเริ่มต้นตั้งแต่เด็กและต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมี ครอบครัวเป็นแกนหลักและชุมชนเป็นฐานที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริง

3. ทศนคติของผู้ปกครองต่อจริยธรรม

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันแรก ที่มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ในช่วงวัยทารก เพราะเป็นแหล่งแรกที่ทำให้กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมแก่เด็ก ซึ่งจะมีผลต่อการปลูกฝัง การพัฒนา บุคลิกภาพ และการแสดงพฤติกรรมเมื่อเด็กเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต โดยเฉพาะการดำเนิน ชีวิตตามหลักจริยธรรม ทศนคติของผู้ปกครองและบุคคลในครอบครัวในด้านจริยธรรม ย่อมส่งผล กระทบต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างการดำเนินชีวิตตามหลักจริยธรรมของเด็ก

ซึ่ง โสกา ซปีลมันน์ (2008) ได้เสนอความคิดเห็นและทศนคติของผู้ปกครองต่อจริยธรรม ที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตร ดังนี้

1) ความคิดเห็นของครอบครัวต่อจริยธรรมจากการศึกษาพบว่าครอบครัวส่วนใหญ่มีจิตสำนึกด้านจริยธรรมยอมรับเรื่องบาปบุญคุณโทษไม่ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเดือดร้อนเห็นด้วย ว่าให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว มีความละเอียดต่อการกระทำชั่วในวันสำคัญทางศาสนา เห็นว่าควรงด เว้นกระทำสิ่งไม่ดีเมื่อพิจารณาในเรื่องเกี่ยวกับความอยู่รอดของตนเองผลจากการศึกษาพบว่า ครอบครัวส่วนใหญ่ยอมรับว่าในสถานการณ์ปัจจุบันเห็นด้วยกับวิธีการ มีเอไครยาสาวได้สาวเอา ทำอะไรก็ได้เพื่อให้ได้เงินมา ทำดีได้ดั่งมีที่ไหนทำชั่วได้ดั่งมีถมไป และเมื่อไม่ได้ด้วยเล่ห์ก็เอาด้วยกล ในเรื่องสุรานารีพาสีกิพาบตรนั้นเห็นด้วยว่าควรที่จะ ทดลองให้ครบเกี่ยวกับเรื่องการดื่มเหล้า สุบบุหรือยอมรับว่าเป็นเรื่องโก้เก๋ และในสภาพสังคมปัจจุบัน การหยิบของของผู้อื่นเมื่อเจ้าของผลอ เป็นเรื่องปกติ

2) ทศนคติของครอบครัวต่อจริยธรรมจากผลการศึกษาพบว่าครอบครัวส่วนใหญ่ยังมีความรู้สึกด้านบวกเกี่ยวกับจริยธรรมมีความละเอียดที่จะทำชั่วการยอมรับการปฏิบัติกิจกรรม ทาง ศาสนา ไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า “ การสวดมนต์ก่อนนอนเป็นเรื่องไร้สาระ” ไม่เห็นด้วยกับการที่

